

Geen algemene eisen aan opleiding bedrijfshulpverlener

Erik Pennekamp

In alle bedrijven en organisaties moet de werkgever in overleg met de werknemers voorzieningen treffen, maatregelen nemen en één of meer werknemers aanwijzen voor eerste hulp bij ongevallen, het bestrijden van brand, het in noodsituaties evacueren van werknemers en communicatie met hulpverleningsorganisaties. Kortom: bedrijfshulpverlening.

Het aantal mensen dat zichzelf niet in veiligheid kan brengen, bepaalt mede het aantal BHV-ers.

Foto: Chris Pennarts

De gevolgen voor werknemers bij ongevallen en calamiteiten moeten zoveel mogelijk worden beperkt. De werkgever moet daarom voldoen aan de volgende eisen: ten eerste moet de organisatie van de bedrijfshulpverlening (BHV) afdoende zijn; ten tweede moeten het aantal BHV-ers, hun opleiding, bereikbaarheid, beschikbaarheid, uitrusting en geoefendheid en de middelen en voorzieningen een doeltreffend optreden waarborgen. Binnen enkele minuten na een ongeval moeten de BHV-taken kunnen worden vervuld. Bedrijfshulpverleners moeten in staat zijn professionele hulpverleners zoals brandweer, politie en ambulancepersoneel op adequate wijze bij te staan.

Als er risico's zijn voor de veiligheid of de gezondheid van andere werknemers in de nabije omgeving van

het bedrijf, dan moeten de betrokken BHV-ers bij een ongeval over en weer bijstand kunnen verlenen. Een goede communicatie en afstemming met de brandweer, politie en ambulancepersoneel moet zijn gewaarborgd; als werkgevers voor de uitvoering van hun BHV-taken gezamenlijke bedrijfshulpverlening organiseren, dan moeten de afspraken daarover schriftelijk worden vastgelegd. Een bedrijf mag de bedrijfshulpverlening overigens niet uitbesteden.

Maat

Ook bij bedrijfshulpverlening moet de werkgever zorg op maat leveren. Bij het vaststellen van het aantal aan te wijzen werknemers, hun deskundigheid en hun hulpmiddelen moet hij dus rekening houden met een aantal zaken, zoals de aard, de grootte en de ligging van het bedrijf;

de risico's die zich zouden kunnen voordoen; het mogelijke aantal werknemers en het mogelijke aantal derden, en de tijdstippen waarop zij aanwezig zijn (ploegendiensten, seizoenarbeid, schoonmakers); het aantal mensen dat zich niet zelfstandig in veiligheid kan brengen (gevangenen, scholen, ziekenhuizen, verpleeghuizen); de opkomsttijd en mogelijkheden van de brandweer en andere hulpverleningsorganisaties; de mogelijkheid om met andere bedrijven samen te werken; de hulp van externe deskundigen.

De organisatie van de bedrijfshulpverlening moet schriftelijk zijn vastgelegd en op een begrijpelijke wijze aan de werknemers bekend zijn gemaakt (voorlichting en onderricht).

Een bedrijfshulpverlener moet binnen 3 à 4 minuten effectief op kunnen treden bij een ongeval of calamiteit tot het moment waarop de hulpverlening wordt overgenomen door professionals. Een goede communicatie en afstemming met de parate externe hulpverleningsorganisaties is vanwege deze voorpostfunctie essentieel.

Opleidingen en oefeningen

De overheid stelt geen algemene opleidingseisen voor BHV-ers. Ook hier is het zorg op maat-beginsel van toepassing; als de risico's klein zijn, is een eenvoudige instructie over hoe te handelen bij brand en ongevallen genoeg. Zijn de risico's echter groter dan zullen de bedrijfshulpverleners opleidingen moeten volgen, zoals een EHBO-opleiding, een opleiding tot brandwacht of een gecombineerde opleiding tot bedrijfshulpverlener. Naast EHBO bevat deze cursus modules over brandbestrijding, reddingsdienst en gewondentransport. Voor bedrijven met nog grotere risico's kan zelfs dit niet voldoende zijn en zijn gespecialiseerde opleidingen nodig. Voor advies over de vereiste

EHBO

Wat te doen en wat te laten met slachtoffers?

- Zorg dat zo snel mogelijk deskundige hulp wordt ingeroepen;
- Verplaats het slachtoffer alleen als dat voor zijn eigen veiligheid noodzakelijk is;
- Bij bewusteloosheid en niet of nauwelijks waarneembare ademhaling mond-op-mond beademing toepassen;
- Is het slachtoffer bewusteloos en ademt hij nog wel zelf, leg hem dan in de stabiele zijligging met het hoofd achterover en de mond naar de grond gericht;
- Stelp ernstige bloedingen door een snelverband op de wond te leggen en met de duim of de hand stevig op de wond te drukken;
- Koel brandwonden onmiddellijk langdurig met veel koud zacht stromend water;
- Beweeg gebroken ledematen niet;
- Zorg ook voor de eigen veiligheid en die van omstanders. ■

deskundigheid kan de werkgever terecht bij zijn arbodienst.

De werkgever is verplicht om de bedrijfshulpverleners deel te laten nemen aan herhalingscursussen, oefeningen of andere activiteiten zodat hun kennis en vaardigheden op het vereiste niveau blijven.

Aantallen BHV-ers

Het aantal bedrijfshulpverleners is afhankelijk van de hiervoor genoemde criteria. De overheid heeft echter wel minimumvoorschriften geformuleerd. Minimaal moeten in een bedrijf het volgende aantal bedrijfshulpverleners aanwezig zijn: bij minder dan vijftien werknemers ten minste één; de werkgever mag het zelf doen, mits hij voldoende deskundig, ervaren en uitgerust is. Bedrijf tot 50 werknemers: ten minste één bedrijfshulpverlener. Bedrijf tot 250 werknemers: ten minste één bedrijfshulpverlener per 50 werknemers. Bedrijf vanaf 250 werknemers: ten minste vijf bedrijfshulpverleners. De 2%-norm kan als vuistregel worden gehanteerd: steeds één aanwezige BHV-er per 50 aanwezige werknemers. Boven 1000 aanwezige werknemers kan gedacht worden aan een 1%-regel (1 op de 100).

Losse krachten of seizoenarbeiders tellen bij het bepalen van het aantal werknemers gewoon mee, het gaat er tenslotte om dat alle aanwezigen snel en goed geholpen kunnen worden. Als er 's nachts wordt gewerkt moeten ook dan de juiste stappen kunnen worden genomen.

Als in de vervoerswetgeving al bepa-

lingen zijn opgenomen op het gebied van bedrijfshulpverlening aan boord van schepen, treinen en vliegtuigen, dan gelden die.

Voor werknemers die alleen werken zullen eveneens afspraken gemaakt moeten worden. Ook deze mensen moeten in staat zijn op een snelle en effectieve manier te helpen of hulp in te roepen. In het geval van samenwerkende bedrijven moeten werkgevers afspraken maken over de invulling van de BHV-taken. Ook is het mogelijk dat bedrijven in elkaars nabijheid (winkelcentrum, bedrijfsverzamelgebouw) samen de bedrijfshulpverlening regelen. De afspraken daarover moeten schriftelijk worden vastgelegd. Een aanvulling op de reguliere bedrijfshulpverlening met bijvoorbeeld bewakingspersoneel van derden mag, volledige uitbesteding niet. Er mag rekening worden gehouden met de aanwezigheid van een veiligheidsdienst, bedrijfsgezondheidsdienst of een arbodienst die deskundig is in een van de BHV-taken.

Rampenplan

Het is duidelijk dat voldoende brandblussers op vaste plaatsen moeten hangen. En dat ze moeten werken als dat nodig is. Regelmatige inspectie, bijvoorbeeld een keer per jaar door de brandweer of de leverancier, is noodzaak. Een onderdeel van een rampenplan is een brandveiligheidsplan. In een goed brandveiligheidsplan staan op zijn minst de mogelijke gevaren en risico's in het bedrijf, brandpreventie en brandbestrijding. Bij het blussen gelden de volgende regels: blus grotere branden met meerdere personen, blus kleine branden met korte stoten, richt bij vloeistofbranden horizontaal, spuit van voor naar achter, of van onder naar boven, maar spuit niet in de vlammen, blus met de windrichting mee.

Ook het voorkomen van het verspreiden van de rook, die zeer giftige gassen kan bevatten, is belangrijk. Sluit daarom zoveel mogelijk de tochtdeuren.

Een ontruimingsplan is eveneens onderdeel van een goed rampenplan. De instructies in een ontruimingsplan moeten eenvoudig, helder en beknopt zijn. De instructies gaan over alle werknemers en anderen die zich in het gebouw bevinden, alle ruimten in een gebouw, de centrale post of de daarvoor aangewezen personen (zoals de portier of de receptionist), de vluchtwegen, de opvangplaats en aanwezigheidscontrole voor mensen die het gebouw hebben verlaten, de regeling voor minder-

validen, de opvang en begeleiding van de brandweer, politie en ambulance. Voor de bedrijfshulpverleners bevat het ontruimingsplan extra instructies over de taakverdeling bij de ontruiming, de herkenbaarheid van de hulpverleners en de bediening van technische installaties en communicatiemiddelen.

Trommel

In elke werkplaats moet een volledig gevulde verbandtrommel aanwezig zijn. Regelmatige controle, aanvulling en vervanging is nodig. In kantoren moet op elke verdieping een verbandtrommel aanwezig zijn. Soms zijn aanvullende middelen nodig als er extra risico's zijn, zoals bij het werken met gevaarlijke stoffen. In het rampenplan staan de plaatsen aangegeven waar EHBO-middelen aanwezig zijn, een regeling voor periodieke controle en een overzicht van het aantal werknemers dat EHBO-deskundige/bedrijfshulpverlener is.

Op verschillende plaatsen in een bedrijf moeten instructies zijn aangebracht, bijvoorbeeld in de vorm van stickers, die aangeven hoe een ongeval of brand moet worden gemeld.

Op die instructie moet staan het interne alarmnummer om de hulpverleningsploeg te roepen, of het nummer van politie, brandweer of ambulance. Alarminstallaties in een gebouw moeten regelmatig worden getest. Het ontruimingssignaal moet iedereen kennen, het moet duidelijk van andere signalen te onderscheiden zijn en het moet overal in het bedrijf hoorbaar zijn. Ontruiming moet worden geoefend, liefst eens per jaar.

In elk gebouw moet op zijn minst één vluchtroute aanwezig zijn. De aanduidingen langs de vluchtroute moeten duidelijk en verlicht zijn: groene borden met een witte pijl. Boven de vluchtingang moet het bordje 'UIT' hangen. Natuurlijk is het belangrijk dat de vluchtweg vrij is van obstakels. Op vluchtroutes moet noodverlichting zijn, die net als de alarminstallatie is voorzien van eigen stroomtoevoer. Een vluchtweg die langer is dan dertig meter moet in twee richtingen kunnen worden verlaten. Ook moet voor iedereen duidelijk zijn waar de verzamelplaatsen zijn. Hier wordt een aanwezigheidscontrole gehouden. Voor meer informatie: NIA-Informatiecentrum, tel. 020-5498444; Nederlandse Vereniging voor Bedrijfshulpverlening, tel. 070-3886976.